

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ pw. ŚW. JÓZEFA
w zespole klasztornym bernardynów

2. Czas powstania

1456–1462; 1639–44;
1742–5; 1826

3. Miejscowość

WSCHOWA

4. Adres

ul. Klasztorna 2
67–400 Wschowa
nr działki: 1026, 1029
ks. wiecz nr: KW

5. Przynależność administracyjna

województwo lubuskie
powiat Wschowa
gmina miasto Wschowa

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Fraustadt, Kreisstadt

7. Przynależność administracyjna do 31.12.1998 r

województwo lubuskie
gmina miasto Wschowa

8. Właściciel i jego adres

oo. Franciszkanie OFM; loco

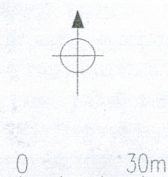
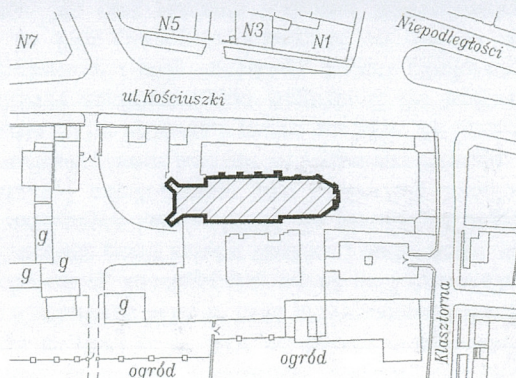
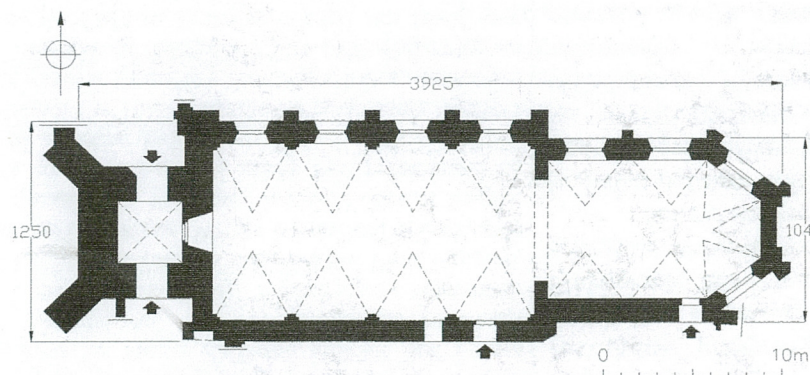
9. Użytkownik i jego adres

jw.

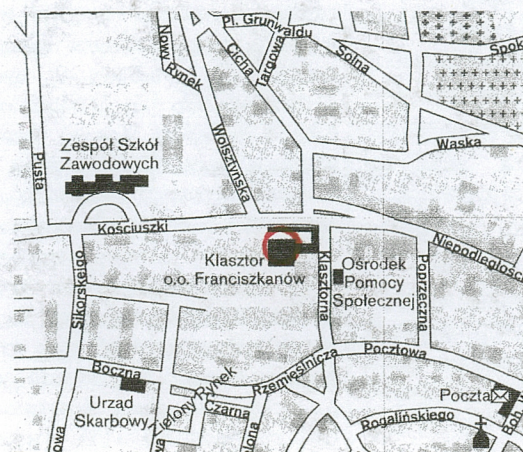
10. Rejestr zabytków

nr: 691/53A data 29.03.1955

11. Zdjęcie, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

g bud. gospod.
drogi utwardz.
drogi nieutw.
mur
ogrodz. metal.

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

Wschowa – w X w. grodzisko, na którego terenie powstała osada, będąca własnością książęcą. Pierwsza wzmianka o Wschowie pochodzi z 1136 r., z bulli papieża Innocentego II. Założenie miasta nastąpiło w 1150 lub 1143 r., a jego potwierdzenie, połączone z nadaniem różnych przywilejów miało miejsce w 1273 r. Lokacja na prawie magdeburskim odbyła się w 1310 r. W XIV w. miasto przejściowo w granicach Śląska lub we władaniu królów czeskich. Po wyprawie Kazimierza Wlk. w 1343 przywrócone Polsce, pozostawało w granicach Wielkopolski jako główny ośrodek ziemi wschowskiej, rozciągającej się aż po Leszno, Osiecznicę i Rydzynę. Kazimierz Wlk. potwierdził przywileje nadane Wschowie przez książąt śląskich i dodał nowe, m.in. wolność celną, która stała się głównym bodźcem rozwoju miasta w następnych latach (1345). Za pierwszych Jagiellonów Wschowa uzyskała status miasta królewskiego. 1435 pożar zniszczył miasto, które jako królewskie zostało szybko odbudowane i obdarowane nowymi przywilejami. Znaczny rozkwit miasta nastąpił za Zygmunta Starego, po tzw. 2-giej kolonizacji niemieckiej. W 1642 r. powstaje Nowe Miasto, które otrzymuje prawa miejskie. Za Sasów trwa czas prosperity, mimo pożaru, który zniszczył miasto w 1685. Reformy administracyjne Augusta II źle wpłynęły na stan Wschowy (zakaz bicia monety, zakaz wolnego wyboru burmistrza i rady miejskiej). Jednak gwałtowny upadek nastąpił po II rozbiorze (1793): Wschowa została włączona do Prus (nastąpiło odłączenie od rynków zbytu, obciążenie cłami), czego efektem był upadek gosp. i wyludnienie. Na czas istnienia Księstwa Warszawskiego Wschowa w jego granicach. Po kongresie Wiedeńskim znowu pod panowaniem pruskim. W granicach Polski ponownie od 1945. Centrum starego miasta stanowił czworoboczny rynek z ratuszem, z którego narożników wychodziły po dwie krótkie ulice ku murom, z dwiema bramami: Polską i Głogowską. Oprócz bram były jeszcze dwie furtki: jedna z nich łączyła miasto z kościołem Bożego Ciała i klasztorem bernardynów (tzw. furtka polska). Uroczyste przekazanie bernardynom (franciszkanom reformowanym wg reguły Jana Kapistrana) działki pod budowę klasztoru odbyło się 7 listopada 1456. W uroczystości uczestniczyli o. Gabriel z Werony, burmistrz Mikołaj Stemba wraz z delegatami króla i bpa poznańskiego Andrzeja z Bnina oraz burgrabia Jan z Pępowa. Potwierdzenia fundacji dokonał 10 maja 1457 biskup poznański. W 1462 r. konsekrowano nowy kościół klasztorny pw. św. Franciszka i Bernardyna ze Sieny. Zarówno kościół, jak i dom klasztorny były budowlami wzniesionymi w konstrukcji ryglowej. Początkowo klasztor należał do prowincji austriacko-czeskiej, w 1467 włączony został w skład nowo powstałej prowincji polskiej. Trudne czasy reformacji pociągnęły za sobą prześladowania ojców, którzy nie chcieli przejść na luteranizm. Jeden z zakonników, Piotr Henezte, przekupiony przez protestantów, we wrześniu 1558 r. podpalił zabudowania klasztorne. Wrogo nastawieni mieszczanie nie udzielili pomocy przy gaszeniu. Zakonnicy zostali zmuszeni do opuszczenia Wschowy a król Zygmunt August wydał dekret na podstawie którego fundusze uzyskane ze sprzedaży ziemi klasztornej miały być przekazane na utrzymanie innych klasztorów franciszkańskich w Polsce. Nabywcami gruntów byli Jakub Rokossowski i Łukasz Rydziński. Po latach Zygmunt II Waza uznał prawa zakonników do posesji i w 1629 r. doszło do podpisania ugody z magistratem. W 1638 rozpoczęto budowę nowego kościoła wg proj. Krzysztofa Bonadury Starszego, którą ukończono ok. 1644 w. Fundatorem prac był Mikołaj Tarnowiecki. Uroczysta konsekracja nastąpiła 25.04.1652 (bp sufragan poznański Marian Maciej Kurski). Wieżę wraz z zegarem dobudowano w 1742–5. Prace prowadził Jan Józef (Jan Adam ?) Stier z Rydzyny. Wieża zniszczona w 1821 od uderzenia pioruna, została odbudowana w nieco skromniejszych wymiarach w 1826. W l. 1745–46 i w 1784 r. (data pod iluzjonistycznym oknem) powstała polichromia ścian i sklepień, której autorami byli: głogowski malarz Joachim Ernst Engelfeldner i bracia zakonnicy Walenty Żebrowski i Liberiusz Staniszewski. Wykonawcą ołtarza głównego i bocznych był rzeźbiarz z Rawicza Antoni Schulz (1789–1795). Przy dekorowaniu świątyni pracowali także inni zakonnicy artyści: malarze bb. Jacek Uzdowski i Sylwester Niedzielski oraz rzeźbiarze bb. Antoni Szymański i Szymon. W okresie zaborów kościół bernardynów zwany był polskim, ze względu na przechowywane w nim polonica i odprawianie nabożeństw w jęz. polskim. W 1827 r. nastąpiła kasata zakonu, kościół przekazany został parafii, którą utworzono w 1834 r., a w budynku klasztornym założono szkołę. Restauracja kościoła, połączona z odnowieniem malowideł i ołtarzy nastąpiła w 1882 r. W 1934 r. przeprowadzono remont dachu kościoła oraz drobne prace budowlane, m.in. dobudowano fragment zach. skrzydła klasztornego do przypory pd. wieży. Po drugiej wojnie światowej, kiedy Wschowa powróciła do Polski, placówka została przejęta przez franciszkańską Prowincję Wniebowzięcia NMP. Pierwsze nabożeństwo odbyło się 23. 09. 1945 r., a pierwszym gwardianem został o. [REDAKTOR] Wschowski Konwent Franciszkanów od roku 1991 wchodzi w skład, Prowincji Zakonu Braci Mniejszych Świętego Franciszka z Asyżu, która ma swoją siedzibę w Poznaniu. Kościół jest budowlą renesansową o reminiscencjach gotyckich, z barokową wieżą oraz późnobarokowym i rokokowym wystrojem wnętrza.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, inst.)

SYTUACJA. Wschowa – miasto w pd.-wsch. części województwa lubuskiego, stolica powiatu, siedziba władz gminy wiejskiej i miejskiej Wschowa. Kościół stanowi część kompleksu klasztornego oo. Franciszkanów. Zespół usytuowany został na pn.-zach. od centrum starego miasta, poza murami miejskimi. Dziś jego granice od zach. i pn. wyznaczają ulice: Klasztorna i Niepodległości (dawny trakt z Leszna do Sławy). Zajmuje on pn.-wsch. część nieregularnej w kształcie posesji. W wydłużonej pd. części urządzono ogród klasztorny, a w zach.-pn. części wzniesiono współcześnie zespół niewielkich zabudowań gospodarczych. Budynek kościoła orientowany, zajmuje centralną część zabudowań zespołu – od pn. i wsch. otacza go krąg dziedzina odpustowego z bramą pn., od pd. – przylega doń klasztor z wewnętrznym dziedzińcem.

MATERIAŁ. KONSTRUKCJA. TECHNIKA.

Ściany. Ściany zewnętrzne murowane z cegły pełnej; od zewnątrz licowane cegłą w wątku gotyckim; elewacje ożywione detałem tynkowym (opaskowe obramienia otworów, pas fryzu, blenda w ścianie wsch. apsydy prezbiterium), murowanym tynkowanym (gzyms wieńczący, podziały okien) oraz ceglanym (uskokowe przypory). Wieża murowana z cegły z niewielkim dodatkiem kamienia, otynkowana z zewnątrz, od wewnątrz nie tynkowana; detale wieży murowane, tynkowane (pilastry, system gzymsów, naczółki okienne).

Ściany wewnętrzne murowane z cegły pełnej, tynkowane z bogatym detałem murowanym tynkowanym i stiukowym (elementy podziału ścian: filary przyściennie, gzymsy i ich dekoracja); wnętrza w całości pokryte bogatą polichromią figuralną (sceny na sklepieniach) i ornamentálną (ściany) w stylu regencyjnym i rokokowym, z elementami iluzjonistycznymi (pozorne okno elewacji pn.) i ornamentem malowanym en grisaille (motywy regencyjne we wnękach okiennych).

Sklepienia i stropy. Nawa i prezbiterium sklepienie kolebką z lunetami; w nawie sklepienie 4-, w prezbiterium 2-prześłowe sklepienia we wszystkich fragmentach pokryte bogatą dekoracją malarską. W kruchcie, w przyziemiu wieży sklepienie krzyżowe.

Wieża dachowa. Konstrukcja dachu drewniana, kołkowana, jętkowo-krokwiowa z trzema rzędami jętek; dolna kondygnacja wieży z jętkami na podwójnej ścianie stółców leżących równoległych do krokwi oraz na dwóch parach stółców stojących, z zastrzałami w kształcie litery V i mieczami w płaszczyźnie wieżarów; jętki 2-giej kondygnacji na podwójnej ścianie stółcowej, rozpartej rozporami, z mieczami i zastrzałami w płaszczyźnie wieżarów;

<p>14. Kubatura</p> <p>4930 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>335 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>kościół klasztorny</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>kościół klasztorny, parafialny</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ 1955 r — remont dachu; ⇒ l. 1967-70 — otykowanie wieży kościelnej; ⇒ l. 1970-72 — odnowienie wnętrza świątyni i konserwacja polichromii na sklepieniu; ⇒ 1980 r — remont kapitalny dachu (data wycięta na płatwii środkowej więźby dachowej); ⇒ 1986 r — naprawa kopuły wieży; ⇒ 1994-95 — renowacja ławek, wyk. W. Borowczyk z Łoniewa; ⇒ 1996-98 r — renowacja kościoła: prace elewacyjne (czyszczenie elewacji, wymiana tynków); remont i odnowienie wnętrza, m.in. posadzki; renowacja polichromii połączona z częściową rekonstrukcją (firma „Konsart” ze Szczecina) ⇒ 2003 r — remont dachu (data wycięta na płatwii środkowej więźby dachowej); 		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Budowla zachowana w stanie z czasu budowy w latach 1639-44, z wieżą odbudowaną po pożarze w 1826 r. Zachowane w dobrym stanie bogate późnobarokowe i rokokowe wyposażenie z poł. i 2 poł. XVIII w.</p> <p>Stan techniczny budynku dość dobry; mimo założonych kotwi, na ścianach zewnętrznych elewacji pd. widoczne pęknięcia pionowe w nadprożach otworów.</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>⇒ założenie łat kontrolnych na pęknięcia ściany elewacji pd., obserwacja pęknięć i podjęcie dalszych działań mających na celu ich likwidację, w zależności od rezultatów obserwacji;</p>	

<p>21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)</p> <p>► <i>AP w Starym Kisielinie</i>: Akta Miasta Wschowa, cz. V akta z 1870–1944, sygn. 1976: zbiór rys. tech. kościoła klasztornego z 1934 r, aut. rządowy radca budowlany z wyższego państwowego urzędu budowlanego, podpis nieczyt., m.in.: przekrój wieżby dachowej, hełm wieży, elewacja pd. przekrój poprzeczny, elewacja pn., fragmenty rzutu klasztoru z kościołem;</p> <p>► <i>Arch. klasztoru oo. franciszkanów we Wschowie</i>: Kronika Klasztoru św. Józefa Zakonu Braci Mniejszych św. Franciszka we Wschowie, 1945 – 1975;</p> <p>► <i>arch. Lubuskiego WUOZ w Zielonej Górze</i> — karta zielona: 1956, z uzupełnieniami z 1964 r (5 fot. i odręczny rysunek rzutu);</p> <p>► <i>arch. Lubuskiego WUOZ w Zielonej Górze</i> — Studium hist.-konserwatorski-urbanist. Miasta Wschowy., T. I, II, pr. zb., mpis;</p> <p>► <i>arch. Lubuskiego WUOZ w Zielonej Górze</i> — Wschowa. Studium historyczno-urbanistyczne do planu zagospodarowanie przestrzennego miasta., pr. zb., mpis PKZ, Poznań 1959;</p> <p>► <i>Muz. Ziemi Wschowskiej</i> — M.KORNECKI, P. MALICZEWSKI, Katalog zabytków szt. w Polsce., pow. wschowski., mpis, 1958;</p>	<p>24. Uwagi różne.</p> <p>25. Opracował</p> <p>tekst PDZ ALMA Jacek Sawiński 05.10.2005</p> <p>plany i rysunki PDZ ALMA Jacek Sawiński 05.10.2005</p> <p>zdjęcia PDZ ALMA Jacek Sawiński 05.10.2005</p> <p>miejsce przechowywania negatywów: archiwum autora</p> <p>Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisu prawa autorskiego</p>
<p>22. Bibliografia</p> <p><i>J. ŁUKASZEWICZ</i>, Krótki opis hist. kościołów paraf. ... , t. II, Poznań 1859; <i>H. WUTKE</i>, Städtebuch des Landes Posen., Leipzig 1877; <i>Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich.</i>, pod red. B. Chlebowskiego, t.XIV, Warszawa 1895, str. 68; <i>P. ENGELMANN</i>, Bilder aus der Kirchengesch. Fraustadts., Fraustadt 1905; . <i>T. Lebiński</i>, Krzysztof Bonadura Starszy - architekt Wielkopolski XVII w., Sprawozdania PTPN R. XII, Poznań 1938; . <i>E. Kreglewska-Foksowicz</i>, <i>E. Linette</i>, <i>J. Powidzki</i>, <i>A. Sławska</i>, Sztuka Barokowa w Wielkopolsce., BHS 1 (1958); <i>B. MARYNIUK</i>, Wschowa i okolice., Warszawa 1962; <i>J. NOWACKI</i>, Dzieje archidiecezji poznańskiej., t. II Archidiec. Poz. w granicach hist. i jej ustrój., Poznań 1964; <i>A. MULCZYŃSKA-PAWLAK</i>, Malarska działalność Walentego Żebrowskiego., Studia Muzealne, 1968; <i>W. WITWIŃSKA</i>, Walenty Żebrowski jego twórczość malarska., rozpr. doktorska, napisana na UW, pod kier. Prof. W. Tomkiewicza; <i>Dzieje Wielkopolski.</i>, t. I pr. zb., Poznań 1969; <i>G. WRÓBLEWSKA</i>, Wschowa. [w:] Studia nad początkami i rozplanowaniem miast .. , T. 2, 1970; <i>S. KOWALSKI</i>, Zabytki miasta i powiatu., [w:] Wschowa miasto i powiat. 1973; <i>A. MIŁOBĘDZKI</i>, Arch. polska XVII w., T.IV, cz. 1, 1980; <i>Klasztory Bernardyńskie w Polsce</i>, w jej granicach historycznych, pod red. H.E. Wyczawskiego, Kalwaria Zebrzydowska 1985; <i>S. KOWALSKI</i>, Zabytki woj. zielonogórskiego., Zielona Góra 1987; <i>A.NOWAKOWSKI</i>, Wschowa i Ziemia Wschowska w dawnej Polsce.; <i>K. KALINOWSKI</i>, Związki artystyczne Śląska i Wielkopolski., BHS 1991, nr 3–4; <i>Słownik Krajoznawczy Wielkopolski</i>, pr. zb., Warszawa-Poznań 1992; <i>Dzieje Ziemi Wschowskiej i jej stołecznego miasta Wschowy ..</i> przez J. Jonemana., wyb. Tekstów A. Ratajewska., Wschowa 1993; <i>J.Z. WOJCIECHOWSKI</i>, Zabytki Wschowy i okolic., Wschowa 1997; <i>Ch. Fryc</i>, <i>A. Pańczak</i>, <i>L. Szyborski</i>, Wczoraj i dziś Franciszkanów we Wschowie, Wschowa 2000; <i>A. WALKOWIAK</i>, Orany w kościołach regionu głogowskiego i dekanatu wschowskiego., Głogów 2002; <i>K. GARBACZ</i>, Szlakiem zabytkowych miast. ... , Zielona Góra 2005;</p>	<p>26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)</p>
<p>23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)</p> <p>► <i>Die wichtigsten Baudenkmäler der Pr. Posen</i>, Berlin W. 1909 — Taf. 29: Fraustadt, Die kath. Kirche St. Joseph, von Nordosten (Königl. Baurat P. Graef)</p> <p>► Zbiór pocztówek archiwalnych — zbiór <i>Muz. Ziemi Wschowskiej</i>: ok. 1900, wschowskie kościoły, wyd. S. Seidemann; ok. 1920, wyd. A. Trogisch., sygn. MZW/1558/KW; ok. 1917, wyd. Graph.Verl. _anst.GmbH, sygn. MZW/1556/KW; wyd. A. Trogisch., sygn. MZW/1556/KW (wnętrze); zdj. z l. 40-tych XX w. z wieżą kościoła w perspektywie; zdj. fragment muru klasztornego z sylwetką kościoła;</p> <p>► A. Miłobędzki, op.cit. — ryc. 794</p> <p>► Karta zielona: 5 fot., w tym widok z lotu ptaka, 3 widoki wnętrza i fragment polichromii, 1964 r;</p> <p>► <i>Kartografia</i> : plan miasta z 1794 r, reprodukowany w licznych publikacjach (m.in. Studia nad początkami ..); plany miasta publik. na płycie CD wyd. przez MZW: 2 plany b.d. (XVII/XVIII w ?), plan z 1794;</p>	<p>27. Załączniki</p> <p>* wkładka nr 1: cd. opisu; spis fotografii;</p> <p>* wkładka nr 2: zdjęcia;</p> <p>* wkładka nr 3: zdjęcia;</p> <p>* wkładka nr 4: zdjęcia;</p> <p>* wkładka nr 5: zdjęcia; materiały archiwalne: rys. tech. z 1934 r,</p>

1. Miejscowość

WSCHOWA

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ pw. św. JÓZEFA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

cd. opisu; spis fotografii

jętki trzeciej kondygnacji na pojedynczych stocach środkowych, z zastrzałami w kształcie litery V w płaszczyźnie więzarów; końce krokwi zaopatrzone w przypustnice. Na pławi środkowej wycięte daty remontów dachu kościoła i inicjały cieśli i dekarzy: J.B. 1934, 1955, 1980, 2003 J.J.

Pokrycie dachowe. Dachy nawy i prezbiterium kryte ceramicznie dachówką karpiówką podwójnie w łuskę; na hełmach wieży sygnaturki pokrycie z blachy miedzianej.

Posadzki i podłogi. W nawie i kruchcie posadzka z kwadratowych płyt marmurowych w kolorze czerwonym i szarym (podobnie jak w krużgankach i korytarzach klasztoru); w prezbiterium posadzka z dwóch rodzajów współczesnych płytek podłogowych.

Schody. *Schody wewnętrzne.* Strych i wieża dostępne z wnętrza klasztoru.

Otwory. *Otwory okienne* ujednolicone, w regularnym układzie, przepruwają elewacje w dwóch kondygnacjach; otwory dolne w kształcie prostokątów zamkniętych pełnołukowo, trójdzielne, z podziałami nawiązującymi do dawnych podziałów maswerkowych (laskowania murowane, tynkowane); otwory górne w kształcie owalnym, umieszczone wysoko, w ścianach tarczowych lunet sklepiennych; w skrajnej osi zach. ściany pn. nawy okna iluzjonistyczne. Otwory okienne w elewacji pd. nawy wtórnie skrócone, przez dobudowany korytarz klasztorny. W otworach okna metalowe stałe, z kwaterkami oprawnymi w ołów. Górne kondygnacje wieży przeprute dużymi otworami okiennymi w kształcie prostokątów stojących zamkniętych pełnołukowo; otwory zwieńczone odcinkowymi łamanymi naczółkami, przesłonięte drewnianymi żaluzjami poziomymi. W elewacji frontowej 2-giej kondygnacji wieży para mniejszych okienek zamkniętych pełnołukowo.

Otwory drzwiowe zewnętrzne. Wejście główne, zach., na osi elewacji – duży otwór prostokątny zamknięty odcinkowo, rozglifiony do wnętrza, łączy wnętrze kościoła z zach. korytarzem klasztornym; drzwi 2-skrzydłowe, zbite z desek na listwach, wzmocnione listwami metalowymi, od zewnątrz opierane deskami w jodełkę, nabite ćwiekami; drzwi od zewnątrz zabezpieczone kutą barokową 2-skrzydłową kratą z elementów stylizowanej, wolutowo zawijającej się wici roślinnej. Drzwi wejścia bocznego z pd. korytarza klasztornego; prostokątny niewielki otwór z jednoskrzydłowymi drzwiami ramowo płycinowymi, wzmocnionymi okuciami zawiasowymi. Na ambone, podwieszoną

na ścianie pd. nawy prowadzi prostokątny otwór drzwiowy z korytarza pd.; drzwi późnobarokowe, jednoskrzydłowe, ramowo-płycinowe, z ozdobnymi wielobocznymi płycinami o profilowanych, wydatnych obramieniach.

RZUT. Kościół orientowany, założony na regularnym, symetrycznym rzucie. Prostokątna 4-przęsłowa nawa połączona szeroką arkadą tęczową z węższym, prostokątnym 2-przęsłowym prezbiterium, zamkniętym trójboczną apsydą. Oś symetrii budowli akcentowana kwadratową wieżą zach., z kruchtą w przyziemiu, włączoną bocznymi przejściami w system korytarzy klasztornych.

BRYŁA. Budowla włączona w kompleks zabudowań klasztornych, wylania się z wnętrza założenia, górując nad nim wysoką sylwetką. Kościół obudowany od pd. 3-skrzydłowym klasztorem z wewnętrznym dziedzińcem, z dobudowanym do elewacji pd. korytarzem klasztornym. Wieża zach. włączona w zach. odcinek korytarzy klasztornych, ujęta w masywne narożne ukośne przypory, sięgające jej 2-giej kondygnacji. Do przypory pd. dobudowany fragment skrzydła klasztornego. Od strony pn. i wsch. kościół otacza dziedziniec odpustowy z arkadowymi krużgankami. Budowla dwukondygnacyjna w nawie i, nieco niższym i węższym prezbiterium, w obu częściach nakryta dachami 2-spadowymi. Dach prezbiterium nad trójbocznym zamknięciem przechodzi w wielopołaciowy. Akcentem dominującym jest 3-kondygnacyjna wieża, nakryta barokowym baniastym hełmem z latarnią i krzyżem w wierzchołku. Jej odpowiednikiem w wierzchołku dachu prezbiterium jest wieloboczna sygnaturka, którą nakrywa analogiczny, proporcjonalnie mniejszy hełm z iglicą i kulą.

Elewacja pn. – dwuczęściowa, w obu częściach 2-kondygnacyjna, z analogicznymi podziałami i kompozycją; ujednolicone w kondygnacjach otwory okienne przepruwają elewacje w dwóch kondygnacjach; dolna okna z pełnołukowymi zamknięciami i podziałami nawiązującymi do gotyckich laskowań; górne okna w kształcie owalnym, w układzie poziomym; wszystkie otwory ujęte w opaskowe obramienia tynkowe; osie okienne rozdzielone smukłymi przyporami; w osi zach. dawne okna iluzjonistyczne zasłonięte tynkiem; nawa i nieco niższe, prezbiterium zwieńczone otynkowanym belkowaniem z gładkim pasem fryzu i profilowanym gzymsem.

Elewacja zach. – zdominowana przez środkową wieżę; boczne części elewacji zasłonięte częściowo przez zabudowania klasztorne (pd.), w widocznych fragmentach ślepe, otynkowane, z narożnymi prostymi, nie tynkowanymi przyporami, zamknięte fragmentami szczytu; wieża otynkowana, z

tynkowanym detalem, 3-kondygnacyjna, ujęta w pierwszej kondygnacji w masywne narożne ukośne przypory, pomiędzy którymi para środkowych okienek; wyższe kondygnacje z zaokrąglonymi narożnikami ujętymi w tokańskie pilastry, oddzielone wyładowanym, bogato profilowanym i gierowanym gzymsem kordonowym; na osiach elewacji wieży pełnołukowo zamknięte pojedyncze duże otwory okienne, zwieńczone odcinkowymi naczółkami załamanyymi na końcach; pod otworami 3-ciej kondygnacji gzyms podokienny; pilastry ostatniej kondygnacji z wolutowymi wspornikami kapiteli; całość zwieńczona profilowanym i gierowanym, wyładowanym gzymsem głównym.

Elewacja wsch. – trójboczna elewacja apsydy prezbiterialnej o podziałach i zasadach artykulacji analogicznych jak w elewacjach bocznych (licowana cegłą, z dwiema kondygnacjami ujednoliconych otworów okiennych, ujętych w opaskowe obramienia, z tynkowanym zwieńczeniem i ceglanyimi przyporami); w ścianie wschodniej apsydy dolny otwór okienny zastąpiony wytynkowaną, krótszą i podniesioną blendą, sięgającą wierzchołkiem zamknięcia górnego otworu okiennego; na tle niszy rzeźbiarska grupa Ukrzyżowania, stanowiąca zwieńczenie pomnika nagrobego Mikołaja Niezychowskiego z 1731; nieznacznie wysunięte z lica elewacji prezbiterium fragmenty pn. i pd. elewacji wsch. korpusu nawowego – ślepe, z tynkowanym zwieńczeniem i trójkątnym szczytem.

Elewacja pd. – w podziałach, zasadzie kompozycji i dekoracji analogiczna do elewacji przeciwległej; przesłonięta w przyziemiu wtórnie dobudowanym korytarzem klasztornym, w związku z jego dobudową skróceniu uległy otwory okienne dolnej kondygnacji; elewacja rozczłonkowana pojedynczą, masywną uskokową przyporą, kończącą się poniżej górnych otworów okiennych; w tynkowym fryzie zwieńczenia napis: ORANTIBVS IN LOCO ISTO DIMITTE PECCATA POPVLI TVI DEVS; elewacja prezbiterium zasłonięta dobudowanym do niej wsch. skrzydłem klasztoru, w widocznym fragmencie jednoosiowa, z zachowanym owalnym oknem górnej kondygnacji.

WNĘTRZE. Kościół jednonawowy, ze sklepioną 4-przęsłową nawą połączoną wysoką, pełnołukową arkadą tęczą z niższym i węższym, sklepionym 2-przęsłowym prezbiterium, zamkniętym trójboczną apsydą. Na osi środkowej elewacji zach. masywna wieża z kruchtą w przyziemiu, otwierającą się przejściami bocznymi do korytarzy, otaczającego świątynię klasztoru. Od strony pd. kościół ujęty również korytarzem klasztornym, który łączy się z nim wejściem bocznym, i wejściem na ambonę. W zach. część nawy wbudowana empora muzyczna wysunięta falistą linią do wnętrza nawy, wsparta na dwóch potężnych konsolowych wspornikach. Empora i wyższe kondygnacje wieży, podobnie jak ambona, niedostępne bezpośrednio z wnętrza kościoła, wejście na nie umożliwia klatka schodowa w skrzydle zach. klasztoru.

WYPOSAŻENIE. Zachowało się kompletne bogate późnobarokowe i

rokokowe wyposażenie kościoła. Polichromia pokrywająca ściany i sklepienia z 1746 r autorstwa Joachima Ernsta Engelfeldnera (nawa główna): Zaślubiny Józefa i Marii i towarzyszące im sceny z życia świętych franciszkańskich oraz Walentego Żebrowskiego i Liberiusza Staniszewskiego (prezbiterium, ściany): przedstawiająca Tróję Świętą otoczoną przez chóry aniołów i świętych, Adorację Dzieciątka Jezus, Pokłon Trzech Króli i Ucieczkę do Egiptu; otwory okienne wieńczą aniołowie, podtrzymujący rokokowe kartusze z herbami dobrodziejów klasztoru Sulima, Łódzia, Lubicz, Wczele. Wykonawcą ołtarza głównego (z obrazem Zdjęcie z Krzyża, W. Żebrowskiego) i bocznych (MB, św. Antoniego, Serca Jezusa i św. Józefa, św. Franciszka, św. Anny) był rzeźbiarz z Rawicza Antoni Schulz (1789-1795); w ołtarzach obrazy z XVIII i XIX w. Pozostałe elementy wyposażenia: ambona z 1712 z bogatą ornamentalną dekoracją snycerską i stalle z konfesjonalami w prezbiterium z 2 poł. XVIII w., ławki z 1745 r, prospekt organowy z dekoracją snycerską i herbem Wschowy z 1766 r, krata wejścia głównego z XVII w., obraz Chrystus przed Sanhedrynem z XVII w., zespół epitafiów i płyt nagrobnych z rzeźbami i portretami trumiennymi: Mikołaja Tarnowieckiego z 1640 r, Filipa Hoffmanna z 1745 r, Jadwigi Gurowskiej z 1761, Weroniki Gurowskiej z 1783 oraz członków tej samej rodziny z portretami trumiennymi: Ludwika (1779), Rozalii (1792), Rafała (1797).

INSTALACJE: elektr., nagłośnieniowa, odgromowa.

SPIS ILUSTRACJI:

1. Widok kościoła od pn.-wsch. zza murów klasztornych.
2. Elewacja pn.
3. Widok od pn.-zach.
4. Widok od pd.-zach.
5. Fragment zach. elewacji pd. z korytarzem klasztornym.
6. Fragment wsch. elewacji pd. z fragmentem skrzydła wsch. klasztoru.
7. Elewacja wsch.
8. Wnętrze – widok ku prezbiterium.
9. Wnętrze – widok ku emporze muzycznej.
10. Ściana pd. nawy.
11. Sklepienie prezbiterium.
12. Sklepienie nawy.
13. Luneta sklepienna nawy.
14. Zamurwane skrzydłem klasztornym okno pd.-zach.
15. Okno iluzjonistyczne w osi zach. ściany pn..
16. Dekoracyjne laskowania okienne.
17. Stalle prezbiterium.
18. Wejście główne.
19. Krata wejścia głównego.
20. Wejście boczne.
21. Drzwi na ambonę.
22. Wnętrze wieży.
23. Fragment więzby dachowej.

1. Miejscowość

W S C H O W A

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ pw. św. JÓZEFA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia;

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

1. Miejscowość

W S C H O W A

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ pw. św. JÓZEFA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia;

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

1. Miejscowość

W S C H O W A

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ pw. św. JÓZEFA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia; mapka sytuacyjna

16.

17.

18.

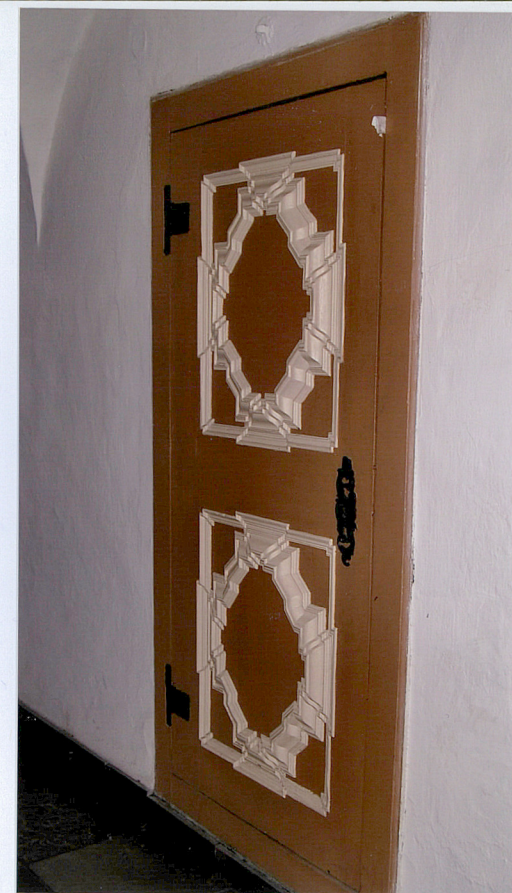
19.

20.

21.

22.

23.

1. Miejscowość

W S C H O W A

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ pw. św. JÓZEFA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

materiały archiwalne: rys. tech. z 1934 r;

